

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 073 «Менеджмент»

на тему: «Управління розвитком сільськогосподарського підприємства»

Виконавець:

студентка факультет менеджменту, обліку та
інформаційних технологій Софійська Анна

Олександрівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волчек Руслан Миколайович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Розвиток забезпечує перспективне майбутнє суб'єкта дослідження. Розвиток характеризується поступальними змінами, результатом якого є виникнення якісно нового, перехід від простого до складного та/або від старого до нового, більш якіснішого. Розвиток – це якісна характеристика, направлена на оновлення сформованого режиму функціонування. Розвиток може проявитися в реструктуризації сільськогосподарського підприємства, переході до інноваційних технологій та застосування новітньої техніки й обладнання. Він завжди має супроводжуватися підвищенням продуктивності.

Механізм управління аграрними підприємствами в ринкових умовах знаходиться на стадії становлення господарювання. Динамічність зовнішнього середовища зумовлює появу сучасних методів, підходів та систем до управління. В теперішній час вітчизняні сільськогосподарські підприємства працюють у важкопрогнозованому та швидкозмінному середовищі, у зв'язку з чим виникає нагальна потреба у використанні на практиці методів управління розвитком підприємства. Тема дослідження є тем більш актуальною в сучасних умовах, коли сільгоспвиробники опинилися перед викликами та загрозами, якими супроводжується їх діяльність у умовах воєнного часу.

Теоретичні засади управління розвитком аграрних підприємств досліджували Василенко В., Горіна Г.О., Заїка О., Занора В., Жилінська Л.О., Касьянова Н.В., Мартякова О., Надтока Т., Погорелов Ю., Прийма Л.В., Раєвська О.В., Ткаченко В., Хвостіна І.М., Чухрай Н.І., Шандова Н.В., Шульгіна Л.М., Юхименко В.В., Ястремська О.М. та інші.

Метою роботи розробка теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо управління розвитком аграрного підприємства на прикладі ТДВ «ЯНТАРНІЙ». Для реалізації поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання:

- описати сутність та принципи управління розвитком підприємства;
- дослідити методичні підходи до оцінювання управління розвитком підприємства;
- проаналізувати систему управління розвитком на ТДВ «ЯНТАРНІЙ»;
- комплекс рекомендацій щодо вдосконалення системи управління стійким розвитком ТДВ «ЯНТАРНІЙ»;
- обґрунтувати економічну ефективність запропонованих заходів.

Об'єкт дослідження: сільськогосподарське підприємство ТДВ «ЯНТАРНІЙ».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних аспектів управління розвитком ТДВ «ЯНТАРНІЙ».

Методи дослідження. У роботі знайшли застосування такі методи дослідження як аналіз, синтез та порівняння – для дослідження теоретичних засад управління розвитком аграрного підприємства; логічне узагальнення та наукова абстракція – при уточненні категорійно-понятійного апарату дослідження, графічний метод, методи статистики для дослідження стану розвитку сільськогосподарської галузі України та ТДВ «ЯНТАРНІЙ», системний підхід – при визначенні шляхів вдосконалення управління розвитком «ЯНТАРНІЙ».

Інформаційною базою дослідження виступають нормативно-правові акти України щодо регулювання господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, дослідження зарубіжних та вітчизняних науковців з управління розвитком підприємства, статистичні дані Державної служби статистики України, інформаційні Інтернет-джерела, звітність ТДВ «ЯНТАРНІЙ».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування), трьох додатків. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 32 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади управління розвитком підприємства»** розглянуто сутність та принципи управління розвитком підприємства; визначні методичні підходи до його оцінювання.

У другому розділі **«Формування рекомендацій щодо удосконалення управління розвитком сільськогосподарського підприємства ТДВ «ЯНТАРНІЙ»»** проведено PEST-аналіз аграрної галузі України в сучасних умовах, за SWOT-аналізом виявлені сильні та слабкі сторони ТДВ «ЯНТАРНІЙ» проаналізовано систему управління розвитком на досліджуваному підприємстві.

Рекомендовано, при управлінні розвитком ТДВ «ЯНТАРНІЙ» дотримуватися стратегії проникнення на ринок – збільшення частки на ринку за допомогою активного просування продукції підприємства, формування іміджу успішної, стабільної компанії, що реалізує високоякісну продукцію. Конкурентна стратегія – фокусування. У межах цієї стратегії ТДВ «ЯНТАРНІЙ» збільшуватиме ринкову частку, переважно використовуючи маркетингову стратегію, яка дозволить виявити нові конкурентні переваги. Для досягнення зазначених цілей рекомендуємо здійснити низку заходів: змінити структуру продуктового портфеля підприємства; підвищити урожайність зернових культур, запровадивши новітні технології вирощування пшениці та ячменю; збільшити експорт продукції; для підвищення іміджу ТДВ «ЯНТАРНІЙ» доцільно розробити функціональний сайт підприємства та запровадити рекламу через соціальні мережі.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Розвиток підприємства трактується як складний процес, який розпочинається з моменту створення підприємства та розглядається з позиції досягнення стратегічних цілей, і його спрямовано на покращення, або отримання нових якостей, що посилює потенціал та стійкість підприємства. Сутність управління розвитком підприємства розглядається як цілеспрямована управлінська дія суб'єкта управління на об'єкт управління. Суб'єктом управління виступають керівники та співробітники, які очолюють підрозділи підприємств. Об'єктом управління є поєднання всіх елементів виробництва. Управління розвитком підприємства базується на наступних принципах: структуризації, деталізації,

комплексності, інтегрованості, оптимальності, економності, гнучкості, альтернативності, об'єктивності, безперервності.

2. У економічній літературі існує багато спроб щодо формування концепції розвитку підприємств. На нашу думку, найбільш ефективним та доцільним для вирішення проблем стратегічного управління розвитком підприємства є застосування сучасних концепцій управління, заснованих на використанні процесного, системного, комплексного, стратегічного, та інноваційного підходів. Саме ці методологічні підходи виступають основою для формування раціональних та практичних моделей у сучасному управлінні розвитком промислових підприємств. Вони націлені на досягнення як поточних цілей, так і стратегічної мети розвитку підприємства.

3. Методикою оцінки управління розвитком підприємства вважається сукупність особливих прийомів, конкретних процедур, розрахунків, математичних моделей, зіставлень, застосовуваних для обґрунтування думки про рівень даного управління. Для оцінки рівня управління розвитком підприємств існує ряд методів, що класифікуються за окремими напрямками: інноваційної діяльності; прийняття рішень; відображення кінцевих результатів; виявлення думок; за маркетинговим напрямком; за рівнем розвитку підприємства; управління; економічного дослідження; оцінки персоналу; рівнем виникнення ризиків; формування інформаційної бази; способом виникнення; можливістю розроблення управлінських рішень; оптимізації витрат. Більшість з наведених методів може бути застосована для оцінки інноваційного управління розвитком підприємства, але жоден не може бути використаний окремо, без доповнень та змін.

4. Для дослідження управління розвитком підприємства нами було обрано ТДВ «ЯНТАРНІЙ», яке є виробником сільськогосподарської продукції. Україна має розвинений продовольчий комплекс, який навіть в умовах війни на протязі 2023 року український аграрний сектор продемонстрував високу стійкість та адаптивність до ризиків воєнного часу.

5. В рамках дослідження зовнішнього середовища ТДВ «ЯНТАРНІЙ» було проведено PEST-аналіз його макросередовища підприємства. Аналіз свідчить, що бізнес-середовище підприємства загалом має негативний характер впливу на його функціонування. Найбільшу загрозу складають економічні та політичні фактори. Нівелюють негативний вплив соціальні та технологічні фактори.

6. На основі SWOT-аналізу виділені певні можливості для ТДВ «ЯНТАРНІЙ». Це вихід на новий ринок шляхом розширення асортименту продукції за рахунок залучення інноваційних технологій.

7. Для оцінки конкурентоспроможності підприємства за допомогою побудови карти стратегічних груп, було обрано 3 представника агробізнесу з однаковими умовами функціонування як у ТДВ «ЯНТАРНІЙ». Результати оцінки показали, що безумовним лідером в групі досліджуваних підприємств є СФГ «Світоч», на другому місці знаходиться ТДВ «ЯНТАРНІЙ». Він поступається лідеру в урожайності зернових культур, в сучасних технологіях та маркетинговій діяльності.

8. Побудована матриця БКГ по ТДВ «ЯНТАРНІЙ» показала, що підприємство має два види продукції з поля "дійних корів" (вирощування пшениці та кукурудзи)

та з квадранту "зірки" (плодово-ягідна продукція та вирощування овець), що дає можливість отримувати стабільні прибутки та акумулювати кошти на розвиток в перспективі. До квадранту "Собаки" входять: вирощування рапсу, соняшнику та ячменю.

9. Для оцінки забезпечення стійкого розвитку на ТДВ «ЯНТАРНІЙ» були розраховані приватні та загальний індекс стійкого розвитку підприємства за 2020 – 2023 роки. Загальний індекс свідчить про нестабільно стійкий стан підприємства.

10. Рекомендовано, при управлінні розвитком ТДВ «ЯНТАРНІЙ» дотримуватися стратегії проникнення на ринок – збільшення частки на ринку за допомогою активного просування продукції підприємства, формування іміджу успішної, стабільної компанії, що реалізує високоякісну продукцію. Конкурентна стратегія – фокусування. У межах цієї стратегії ТДВ «ЯНТАРНІЙ» збільшуватиме ринкову частку, переважно використовуючи маркетингову стратегію, яка дозволить виявити нові конкурентні переваги.

11. Для досягнення зазначених цілей рекомендуємо здійснити низку заходів: змінити структуру продуктового портфеля підприємства; підвищити урожайність зернових культур, запровадивши новітні технології вирощування пшениці та ячменю; збільшити експорт продукції; для підвищення іміджу ТДВ «ЯНТАРНІЙ» доцільно розробити функціональний сайт підприємства та запровадити рекламу через соціальні мережі.

12. Впровадження запропонованих заходів на ТДВ «ЯНТАРНІЙ» дозволить підвищити виручку від реалізації майже на 4 млн. грн. Разом зі зростанням виручки зросте чистий прибуток ТДВ «ЯНТАРНІЙ», рівень впровадження технологій на підприємстві та його імідж. Розрахунок удосконалених показників оцінки кредитоспроможності ТДВ «ЯНТАРНІЙ» дозволив збільшити його рейтинг до 3,695 балів, що значно наближує його до безумовного лідера.